Advies van de begeleidingscommissie Kaderwetevaluatie ZonMw

De begeleidingscommissie had als opdracht de door Significant Public uitgevoerde kaderwetevaluatie van ZonMw over de periode 2016-2022 te begeleiden en daartoe te sturen op de voortgang en de kwaliteit van het onderzoek. Onderdeel van de opdracht was ook om advies uit te brengen aan VWS en aanbevelingen te doen op basis van de bevindingen in en conclusies van de evaluatie. Bij de uitvoering van de opdracht is de begeleidingscommissie intensief betrokken bij de formulering van conclusies en aanbevelingen. Daarom verwijzen we hiervoor in belangrijke mate naar de rapportage van Significant Public. In het onderstaande doen we kort verslag van de rol van de begeleidingscommissie bij het verloop van de evaluatie en benoemen we enkele - in onze ogen – essentiële bevindingen en aanbevelingen.

De rol van de begeleidingscommissie bij het verloop van de evaluatie
De plaatsvervangend secretaris-generaal (pSG) van het ministerie van VWS is als eigenaar van ZonMw opdrachtgever voor deze evaluatie. Op basis van de opdrachtbeschrijving en onderzoeksvragen is Significant Public aan de slag gegaan met deze (lerende) kaderwetevaluatie. De begeleidingscommissie is begin juli 2022 voor het eerst digitaal bij elkaar gekomen om de opdrachtformulering, onderzoeksvragen en voorgestelde aanpak van de evaluatie te bespreken. Dit heeft eind augustus 2022 geleid tot een schriftelijke ronde waarin Significant Public de context van de evaluatie (onderdeel van hoofdstuk 1 in de eindrapportage van de evaluatie), de aangescherpte vraagstelling van het onderzoek en de voorgestelde selectie van 10 programma's voor verder onderzoek heeft voorgelegd aan de begeleidingscommissie.

Na instemming met deze voorstellen heeft in de maanden september tot en met december 2022 het grootste deel van de gegevensverzameling en -analyse plaatsgevonden. Tussenresultaten zijn besproken met de begeleidingscommissie in november 2022 en dit heeft geleid tot vier verdiepingsthema's waarop begin 2023 lerende gesprekken zijn georganiseerd. Half januari 2023 is de eerste versie van de rapportage voorgelegd aan de begeleidingscommissie, die vervolgens in en direct na de bijeenkomst de rode draden heeft benoemd die uit de evaluatie volgen. Deze rode draden zijn vervolgens verwerkt in de rapportage van Significant Public en dit advies en dit is in (definitief) concept besproken in de laatste bijeenkomst van de begeleidingscommissie in februari 2023. Eind februari is de rapportage van Significant Public en het advies van de begeleidingscommissie definitief opgeleverd.

De begeleidingscommissie oordeelt positief over de kwaliteit van de rapportage van Significant Public en schaart zich volmondig achter de in het rapport opgenomen conclusies en aanbevelingen. Graag willen we onze waardering en dank uitspreken voor de grote inspanningen in het kader van deze evaluatie van Significant Public, ZonMw, VWS en alle betrokken stakeholders.

Hoofdconclusies van de begeleidingscommissie op basis van de gepresenteerde bevindingen
In aanvulling op de rapportage van Significant Public hechten wij eraan om enkele bevindingen en aanbevelingen te onderstrepen. We beperken ons daarbij tot vijf punten:

- De positie die ZonMw heeft en de taken die zij vervult, maken ZonMw tot een essentiële organisatie in het veld van ontwikkelen, programmeren en uitvoeren van onderzoek op het brede terrein van gezondheid, zorg en welzijn, en in het doorvertalen van de resultaten van onderzoek naar de praktijk. De begeleidingscommissie concludeert daarbij dat ZonMw de positieve uitkomsten van de vorige kaderwetevaluatie (over de periode 2010-2015) opnieuw heeft bevestigd en heeft voortgezet. En dat is zeker gezien de omstandigheden die in de onderzoeksperiode (2016-2022) aan de orde waren een bijzondere prestatie. Op de kerntaken programmeren en financieren van kennisontwikkeling en onderzoek, het stimuleren van impact en het signaleren van kennisbehoeften is het functioneren van ZonMw doeltreffend en doelmatig te noemen.
- De basisfinanciering zou meer moeten meebewegen met de omvang van de opdrachtenportefeuille. Op dit moment is de vaste (basis)financiering voor de organisatie van ZonMw beperkt en dat maakt ZonMw bij een

sterk gegroeide opdrachtportefeuille kwetsbaar. Een hogere, vaste (basis)financiering ten behoeve van de organisatie van ZonMw zou passend zijn.

- ZonMw realiseert impact door de wijze waarop ze haar essentiële rol in kennisontwikkeling en onderzoek op het terrein van gezondheid, zorg en welzijn invult. Dit wordt bereikt en bevorderd door te focussen op impact en doorwerking in de praktijk. De impact wordt versterkt door vanuit maatschappelijke vraagstukken langlopend en tegelijkertijd adaptief te programmeren en tot bundeling te komen van programma's en kennisbehoeften. Dit wordt breed gewaardeerd door opdrachtgevers (VWS, NWO en andere) en externe stakeholders (veldpartijen). Deze positieve beweging biedt mogelijkheden om in de toekomst nog meer impact te realiseren. De aanbevelingen ter verbetering op dit punt moeten tegen deze achtergrond worden gelezen.
- We zien nadrukkelijk de behoefte aan een strategische kennisvisie voor het brede terrein van gezondheid, zorg en welzijn. De ontwikkeling hiervan is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van VWS. ZonMw, NWO en alle relevante stakeholders dienen hier goed bij betrokken te worden en actief aan bij te dragen. In aanvulling op de binnen VWS decentraal georganiseerde verantwoordelijkheid voor kennisontwikkeling, opdrachtgeverschap richting ZonMw en implementatie van kennis is actieve sturing vanuit de Bestuursraad van VWS op strategisch niveau noodzakelijk. Dit is van groot belang voor de versterking van de domeinoverstijgende samenwerking die noodzakelijk is voor het aanpakken van de grote maatschappelijke vraagstukken.
- Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat er meer ruimte komt in de flexibiliteit van de financiering om breder te komen tot langlopende programmeerlijnen en bundeling van programma's. Dit betekent aanpassing van de eisen die worden gesteld aan de besteding van de middelen uit het coalitieakkoord en vergroting van de mogelijkheden om langjarige en beleidsdirectie overstijgende budgetten mogelijk te maken.

Utrecht, 24 februari 2023

De begeleidingscommissie kaderwetevaluatie ZonMw,
Rob van Lint (ABDTOPConsult, voorzitter),
Anka Mulder (voorzitter College van Bestuur Saxion Hogeschool),
Edward John Paulina (directeur Publieke Gezondheid GGD Hollands Noorden),
Eline Slagboom (hoogleraar en sectiehoofd moleculaire epidemiologie LUMC)
Luc Gielen (plv. directeur Gezond en Veilig Werken ministerie van SZW),
Tom Oostrom (directeur Nierstichting),
Véronique Timmerhuis (directeur ZonMw, waarnemer/toehoorder)
Vincent Jaddoe (hoogleraar en kinderarts Algemene Kindergeneeskunde Erasmus MC),
Yvonne van Mierlo (directeur Ergon)